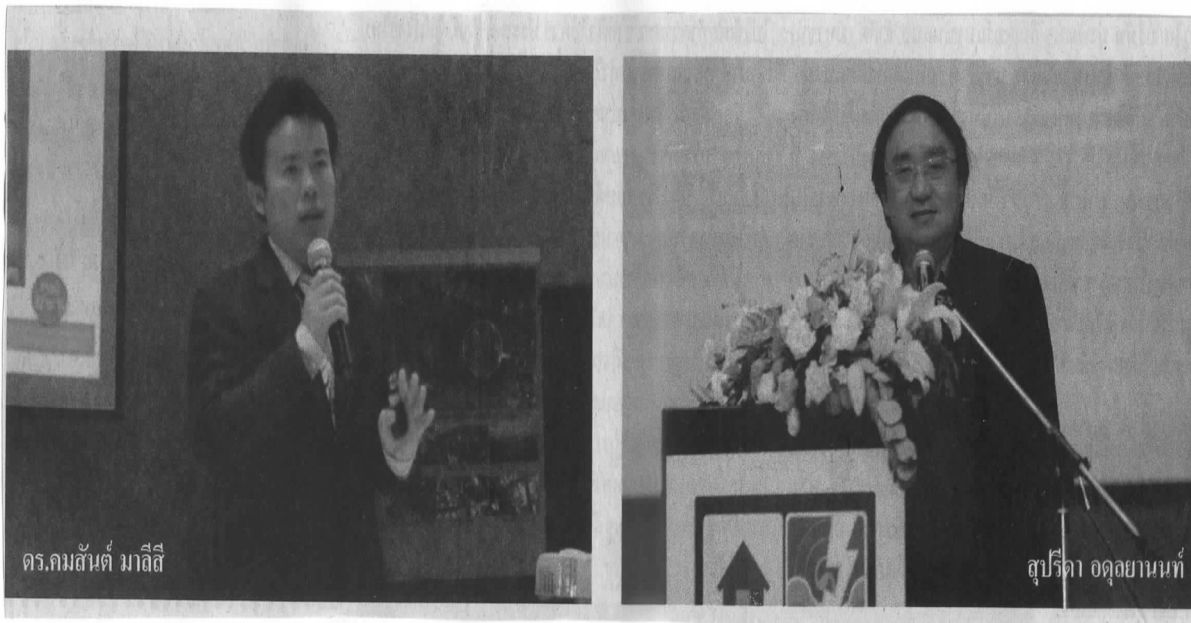

'ลาคกระบังโมเดล'

รวมพลังรับมือภัยพิบัติ

เมธาวิ มัชฌันติกะ. ลาคกระบังโมเดลรวมพลังรับมือภัยพิบัติ. *ข่าวสด*. 16 พฤษภาคม 2555, หน้า 1, 21.

ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ “ภัยพิบัติ” เป็นสิ่งที่คนไทยได้สัมผัสและได้รับบทเรียนกันถ้วนหน้า

“น้ำท่วม ดินถล่ม น้ำป่าไหลหลาก ภัยแล้ง ภัยหนาว แผ่นดินไหว สึนามิ” ภัยพิบัติเหล่านี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทย และนับวันธรรมชาติก็จะส่งสัญญาณเตือนถึงความผิดปกติมากขึ้นเรื่อยๆ สิ่งที่เราสามารถทำได้คือ ศึกษาบทเรียนจากธรรมชาติ และเตรียมพร้อมรับมืออย่างมีสติ

เมื่อเร็วนี้ ที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (สจล.) กลุ่มเครือข่ายต่างๆ ที่ทำงานด้านภัยพิบัติทั้งอาสาสมัคร นักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ นักวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันการศึกษา ชุมชน และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ได้ร่วมกันจัดงาน “วันรวมพลังรับมือภัยพิบัติ” Nation Disaster Preparedness Day 2012 เป็นครั้งแรกในประเทศไทยตรงกับวันที่ 5-5-2555

ในประเทศต่างๆ เริ่มมีการกำหนดวันเพื่อให้ประชาชนได้เตรียมความพร้อมซ้อมแผนรับมือกรณีที่จะเกิดภัย

พิบัติรูปแบบต่างๆ ขึ้น โดยวิกฤตน้ำท่วมในปีที่ผ่านมาเกิดจิตอาสาจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นบ้านอาสาใจดี *Thaiflood* ซึ่งรวมประชาชนหลายพื้นที่ด้วยเครื่องมือการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะ *Social Media* ทำให้เกิดการสื่อสารช่วยเหลือกันได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องรอเฉพาะความช่วยเหลือจากภาครัฐ

ภายในงานถือเป็นการรวมตัวกันของเหล่าอาสาสมัครด้านต่างๆ ที่ทำงานด้านการศึกษาให้ช่วยเหลือเกี่ยวกับภัยพิบัติจากทั่วประเทศอย่างเป็นทางการ จึงทำให้เกิดการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ทุกภาคส่วนได้รับมา และร่วมคิด ร่วมวางแผน แนวทางการรับมือภัยพิบัติในอนาคต

นายสุปรีดา อุดยานนท์ รองผู้จัดการ สสส. อธิบายว่า การจัดการเป็นหน้าที่ของหลายหน่วยงาน แต่ภาค

ประชาชนจำเป็นต้องสร้างความรู้ให้มากขึ้น นอกเหนือจากเพียงการเฝ้าระวัง การเตรียมความพร้อมจึงต้องเริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ที่สำคัญคือ กระตุ้นให้เกิดการเตรียมความพร้อม และเกิดความตระหนักเหมือนกันในทุกพื้นที่

“ลาดกระบังโมเดล” เป็นตัวอย่างในการทำงานเมื่อเกิดภัยพิบัติ ซึ่ง “ลาดกระบัง” ถือเป็นหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง

ดร.คมสันต์ มาลีสี รองคณบดี คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง อธิบายว่า สถาบันการศึกษาถือว่าเป็นสถานที่ซึ่งมีบุคลากรที่มีความพร้อมด้านวิชาการ วิทยาศาสตร์ แต่ไม่สามารถทำงานเพียงลำพังได้ สถาบันการศึกษากับชุมชนจึงต้องเป็นหนึ่งเดียว ในการร่วมแก้ปัญหาไปพร้อมๆ กัน ซึ่งการกันน้ำไม่ให้เข้าพื้นที่ไม่ใช่ทางออก

ลาดกระบังโมเดล จึงเริ่มจากการหารือร่วมกันระหว่างชุมชนข้างเคียงมหาวิทยาลัยกว่า 61 ชุมชน ออกสำรวจพื้นที่เสี่ยงโดยรอบ วางแผนเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ไม่ให้เกิดความตื่นตระหนกส่วนไหนต้องอพยพ ไม่ต้องอพยพเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะในส่วนภาครัฐกิจ โดยพื้นที่ไหนที่ได้รับความเสียหายก็ต้องมีมาตรการให้ความช่วยเหลือ ที่สำคัญคือ การระบายน้ำ

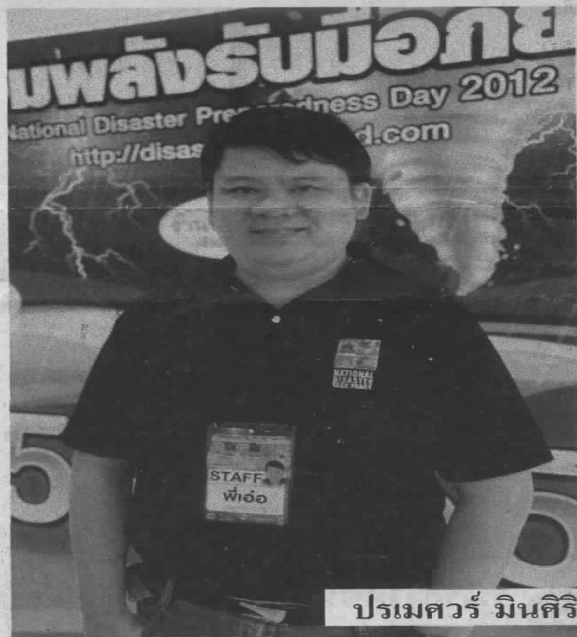
จำเป็นต้องสำรวจทางน้ำและทำให้เกิดการระบายน้ำออกให้เร็วที่สุด เมื่อสรุปจะได้เป็น 5 ขั้นตอนคือ สำรวจ ตั้งรับ ฝ้าระวัง ดูแล และฟื้นฟู

“หากสถาบันการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่สู่ชุมชนโดยตรงในแต่ละพื้นที่ จะเป็นประโยชน์มหาศาล จะมีความเสียหายน้อยลงทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เนื่องจากประชาชนมีความรู้พื้นฐานที่สามารถช่วยเหลือตัวเอง และสามารถเอาตัวรอดได้ในระดับหนึ่ง ก่อนที่ความช่วยเหลือจากส่วนอื่นๆ จะเข้ามาถึง” ดร.คมสันต์อธิบาย

ภาคประชาชนที่มีการรวมตัวให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ อย่างเข้มแข็งในภัยพิบัติที่ผ่านมาอย่าง **Thaiflood** ถือเป็นกลุ่มที่เปิดกว้างให้ภาคประชาชนที่ถนัดด้านต่างๆ เข้ามาร่วมกันทำงาน โดย

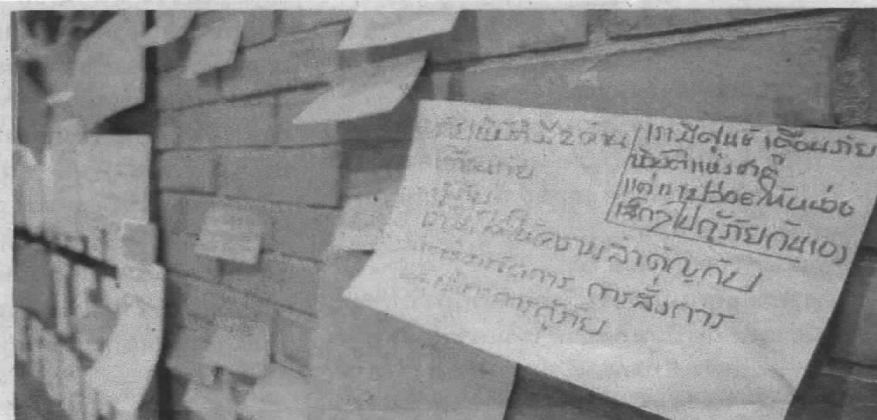
นายปรเมศวร์ มินศิริ ผู้จัดการโครงการรวมพลังรับมือภัยพิบัติ สสส. ขยายภาพว่า **Thaiflood** ถือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้รู้ว่า เครือข่ายที่สามารถให้ความช่วยเหลือกันในภาวะวิกฤตอยู่ตรงไหนบ้าง เชี่ยวชาญด้านใด ให้ความช่วยเหลือเข้าถึงพื้นที่ที่ประสบภัยได้เร็วขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการลงด้วย

สิ่งที่ต้องการในการกำหนด “วันรวมพลังรับมือภัยพิบัติ” คือ ต้องการให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวและเตรียมความพร้อม ซึ่งช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเตรียมตัว คือ ช่วงเวลาปกติที่ยังไม่ได้เกิดภัยพิบัติใดๆ ขึ้น เพราะเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นแล้ว จะเกิดความโกลาหลและไม่สามารถวางแผนเพื่อรับมือได้ทัน

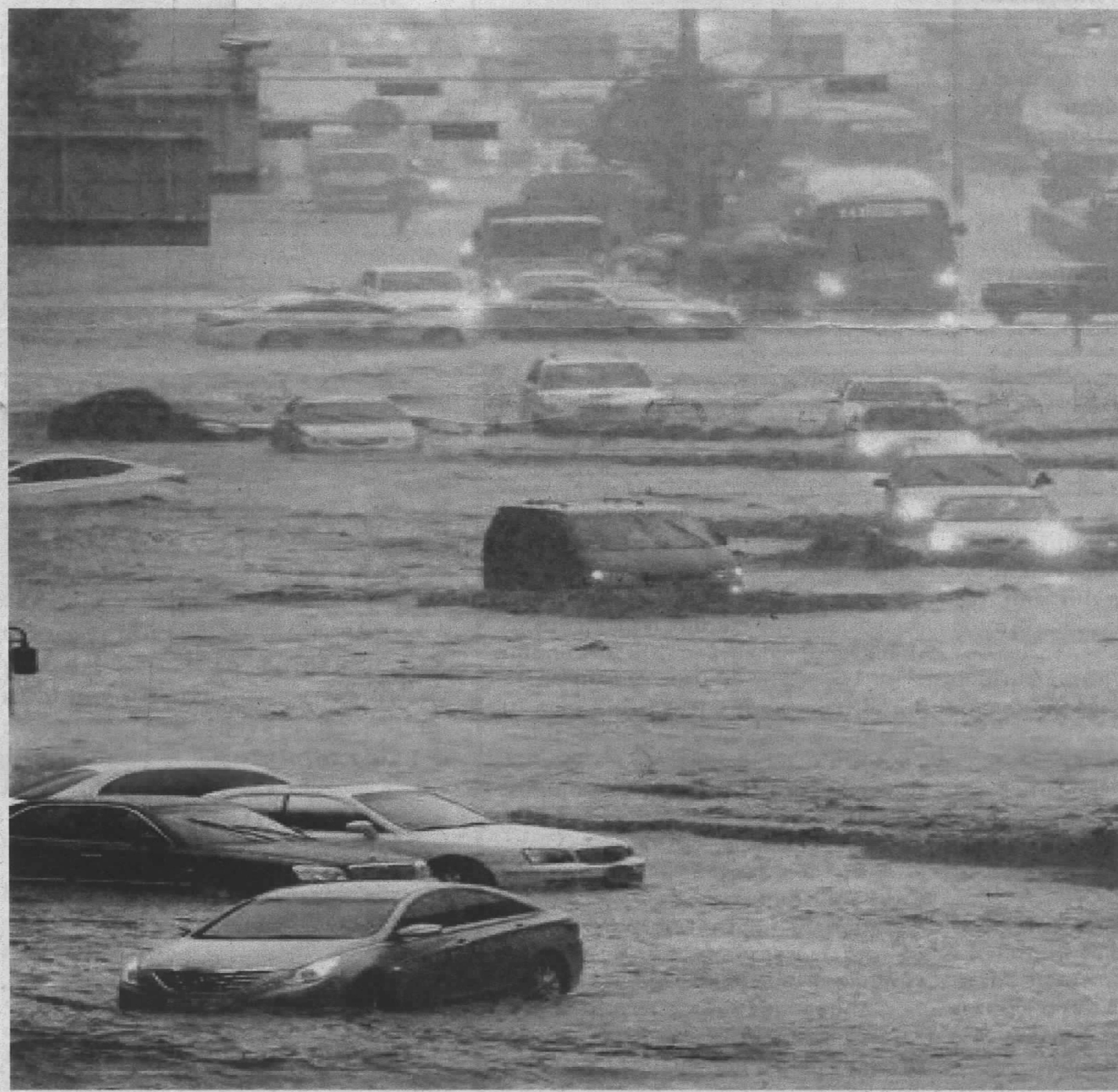
ปรเมศวร์ มินศิริ

“สิ่งที่ประชาชนต้องทราบในวันนี้คือ ทำตัวเองให้พร้อมที่จะรับมือภัยพิบัติต่างๆ โดยต้องทราบก่อนว่าพื้นที่ที่อาศัยมีความเสี่ยงรูปแบบใดบ้าง เพื่อให้เตรียมตัวได้อย่างถูกต้อง และต้องทราบว่าเมื่อเกิดภัยพิบัติจริงๆ ไม่สามารถรอความช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว เพราะเมื่อเกิดเหตุพร้อมๆ กันหลายพื้นที่ แน่แน่นอนว่าความช่วยเหลือจะเข้าไปไม่ถึง การหาความรู้ เตรียมตัวในวันนี้ ที่ยังไม่เกิดภัยพิบัติอะไรขึ้นจึงจำเป็นอย่างยิ่ง” นายปรเมศวร์ทิ้งท้าย

การประสานความร่วมมือในครั้งนี้ เริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชนก่อน ซึ่งในอนาคตความพร้อมนี้จะต้องขยายความร่วมมือ เชื่อมโยงไปยังภาครัฐให้เกิดความพร้อมที่จะรับมือกับสภาวะธรรมชาติที่เกิดความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

เมธาวี มัชฌันติกะ

ข้อเสนอแนะนำการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ

1. การเตรียมอุปกรณ์พื้นฐาน ต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ฉุกเฉินเพื่อใช้ในภาวะวิกฤต เช่น อาหารแห้ง น้ำดื่ม ไฟฉาย ไฟแช็ก ยา รักษาโรคประจำตัว เป็นต้น สำหรับการช่วยเหลือตัวเองและสมาชิกในครอบครัวในช่วงต้น เพราะการรอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ไม่ได้รวดเร็วอย่างที่คิด

2. การวางแผนเส้นทางอพยพ ในครอบครัวอาจต้องมีการพูดคุยกันว่าหากเกิดเหตุฉุกเฉินและไม่สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ที่จุดที่ปลอดภัยที่จะไปพบกันคือที่ใด ชุมชนจะต้องประชุมร่วมกันว่าพื้นที่ใดปลอดภัย และเส้นทางใดที่จะใช้หากเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้น เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นจริงจะได้ไม่เกิดความโกลาหล

3. การทำแผนที่ชุมชน เพื่อสำรวจว่าครอบครัวใดมีเด็ก คนพิการ คนชรา ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินขึ้นใครจะเป็นคนดูแล เพื่อไม่ให้กลุ่มคนเหล่านี้ถูกทิ้งหรือเข้าไม่ถึงความช่วยเหลือ

4. การรับข่าวสาร จำเป็นต้องทราบแหล่งในการรับข่าวสารที่ถูกต้อง ร่วมกันเฝ้าระวังและแจ้งข่าวสารกับคนในพื้นที่ เพื่อไม่ให้เกิดความตื่นตระหนก และรู้เท่าทันเมื่อได้รับข้อมูล ซึ่งเมื่อวิกฤตการณ์น้ำท่วมที่ผ่านมา เรื่องการรับข้อมูลข่าวสารที่มากเกินไปถือเป็นปัญหาและทำให้เกิดความสับสนในหลายพื้นที่